

Hoofdstuk 12

Directe en indirecte O&O-overheidssteun in België

België streeft naar de Europese 3%-norm voor uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling en concreet naar de subdoelstellingen dat 2% gerealiseerd wordt door de private sector en 1% door de publieke sector.

De bevoegdheden voor O&O en innovatie zijn in België over verschillende beleidsniveaus verdeeld. Vereenvoudigd gezegd zijn de **gewesten** bevoegd voor de directe O&O-steun en de federale overheid voor de indirecte O&O-steun. De gewesten kennen heel wat directe steun toe in de vorm van steun en subsidies voor onderzoek, technologische ontwikkeling en bevordering van innovatie. De **gemeenschappen** zijn verantwoordelijk voor het onderwijs en kennen directe steun toe in de vorm van financiering van het hoger onderwijs. Omwille van beschikbaarheid van gegevens slaan de cijfers op het jaar 2024.

In 2024BO is Vlaanderen verantwoordelijk voor ruim 58% van de directe O&O-steun.

De **federale overheid** van haar kant stimuleert de investeringen van ondernemingen in onderzoek en ontwikkeling vooral door fiscale en parafiscale maatregelen. Dit noemt men indirecte O&O-steun.

Het gaat om: vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing op het loon van bepaalde doelgroepen (bv. onderzoekers), belastingaftrek voor investeringen in O&O, belastingkrediet voor O&O, en belastingaftrek van inkomsten uit octrooien. In 2022-2023 hebben de fiscale- en parafiscale steunmaatregelen een budgettaire impact van **2,86 miljard euro**.

Inzake directe steun kan de federale overheid alleen steun (subsidies) toekennen voor hoofdzakelijk kernenergie, ruimtevaart en wetenschappelijk onderzoek nodig voor de eigen bevoegdheden.

Hieronder worden zowel de directe als de indirecte O&O-steun in meer detail besproken.

A. Directe O&O steun in België: GBARD

Tabel 62 geeft een overzicht van de budgettaire overheidskredieten O&O van de verschillende overheden in België (GBARD).

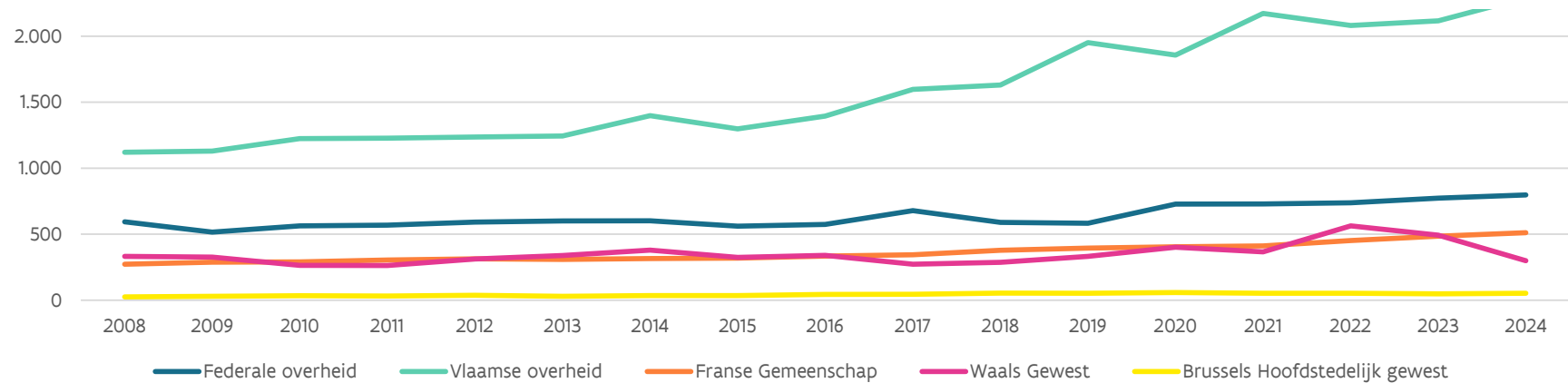
Deze budgetten zijn gebaseerd op de begrotingsgegevens en volgen de Frascati definities. Er wordt gebruik gemaakt van conventies en sleutels voor het bepalen van het O&O-deel van de kredieten. De budgetten voor O&V en W&T worden niet opgenomen in onderstaande tabel omwille van de focus op O&O.

De Vlaamse cijfers vermeld in deze tabel wijken lichtjes af van de budgetten vermeld in Deel 2. In de Speurgids cijfers werden namelijk nog correcties uitgevoerd die hier nog niet doorgevoerd werden.

Figuur 55 geeft een overzicht van het procentuele aandeel van de verschillende overheden bij begrotingsopmaak 2024.

De **Vlaamse overheid is verantwoordelijk voor ruim de helft van de Belgische overheidskredieten (58%)** en de federale overheid is goed voor een vijfde (19%). De overige Belgische O&O-overheidskredieten zijn afkomstig van de Franse gemeenschap (13%), van de Waalse gemeenschap (8%) en van het Brussels Hoofdstedelijk gewest (2%).

Figuur 61 Evolutie van de overheidskredieten voor O&O per overheid van 2008 tot 2024 (in miljoen euro)

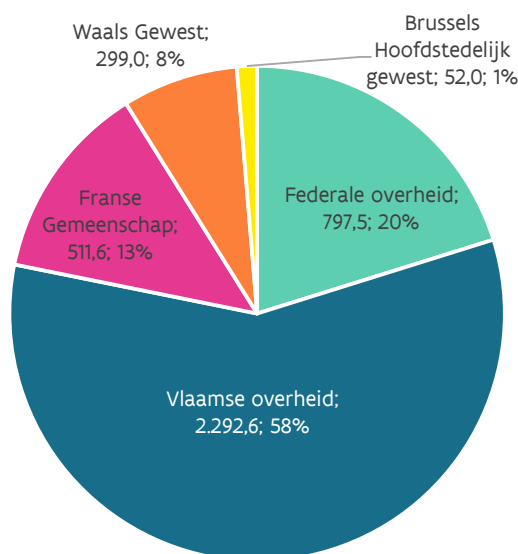

Tabel 63 Overzicht van de overheidskredieten voor O&O per overheid van 2009 tot 2024 (in miljoen euro)

Overheid	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Federale overheid	515,3	563,5	569,2	591,4	601,2	601,4	560,6	573,7	678,4	589,9	583,3	727,7	729,1	739,0	772,9	797,5
Vlaamse overheid	1.130,1	1.224,0	1.227,6	1.236,0	1.243,5	1.397,8	1.298,4	1.394,7	1.597,7	1.630,7	1.951,6	1.858,0	2.173,0	2.081,1	2.116,8	2.292,6
Franse Gemeenschap	288,1	290,1	305,2	313,0	309,3	314,8	319,5	333,9	344,5	378,2	394,4	403,8	411,0	451,4	484,4	511,6
Waals Gewest	326,7	263,6	262,2	312,2	338,6	379,6	324,5	340,4	272,2	287,2	331,4	401,2	365,3	563,3	492,4	299,0
Brussels Hoofdstedelijk gewest	29,2	33,9	31,4	36,9	29,8	34,4	34,2	43,7	45,1	53,0	52,0	57,4	51,7	52,4	47,7	52,0
Totaal	2.289,4	2.375,0	2.395,6	2.489,6	2.522,5	2.728,1	2.537,3	2.686,4	2.937,8	2.939,0	3.312,7	3.448,2	3.730,1	3.887,1	3.914,2	3.952,7

Bron: Budgettaire kredieten voor O&O van de overheden in België in de periode 2009-2023; https://meri.belspo.be/site/gbard_en.stm
Voor 2024 worden hier de initiële budgetten vermeld, in de rest van de Speurgids worden telkens de 2024BA budgetten gemeld, dit verklaart het verschil.

Figuur 62 Procentueel aandeel van de verschillende overheden bij begrotingsopmaak 2024

B. Indirecte O&O-steun in België: fiscale en parafiscale maatregelen t.b.v. 3 miljard euro

De federale overheid stimuleert de investeringen van ondernemingen in onderzoek en ontwikkeling door het toekennen van verschillende belastingvoordelen. Deze indirecte O&O-steun is een belangrijk hulpmiddel in het streven naar de 3%-norm, maar mag volgens internationale afspraken evenwel niet zomaar opgeteld worden bij de directe O&O-steun (voor meer informatie: zie Frascati Manual 2015, p. 131, en p. 343) om de O&O intensiteit (% O&O-uitgaven als % van het bbp) van ons land te bepalen.

Ze dragen dus niet bij tot het verhogen van de publieke financiering van de O&O-uitgaven als % van het bbp. Die houden slechts rekening met de 'echte' overheidsuitgaven voor O&O en niet met de minderontvangsten die de overheid ondergaat als gevolg van de fiscale en parafiscale voordelen.

Nochtans is de omvang van deze indirecte steun de afgelopen jaren enorm gestegen. De fiscale en parafiscale steun voor aanslagjaar 2022 (in de vennootschapsbelasting) en jaar 2023 (voor de bedrijfsvoorheffing) voor heel België liep op tot **2.958 miljard euro**⁸⁴. In volgorde van budgettaire omvang voor de fiscale uitgaven 2023 bestaan de federale belastingvoordelen uit:

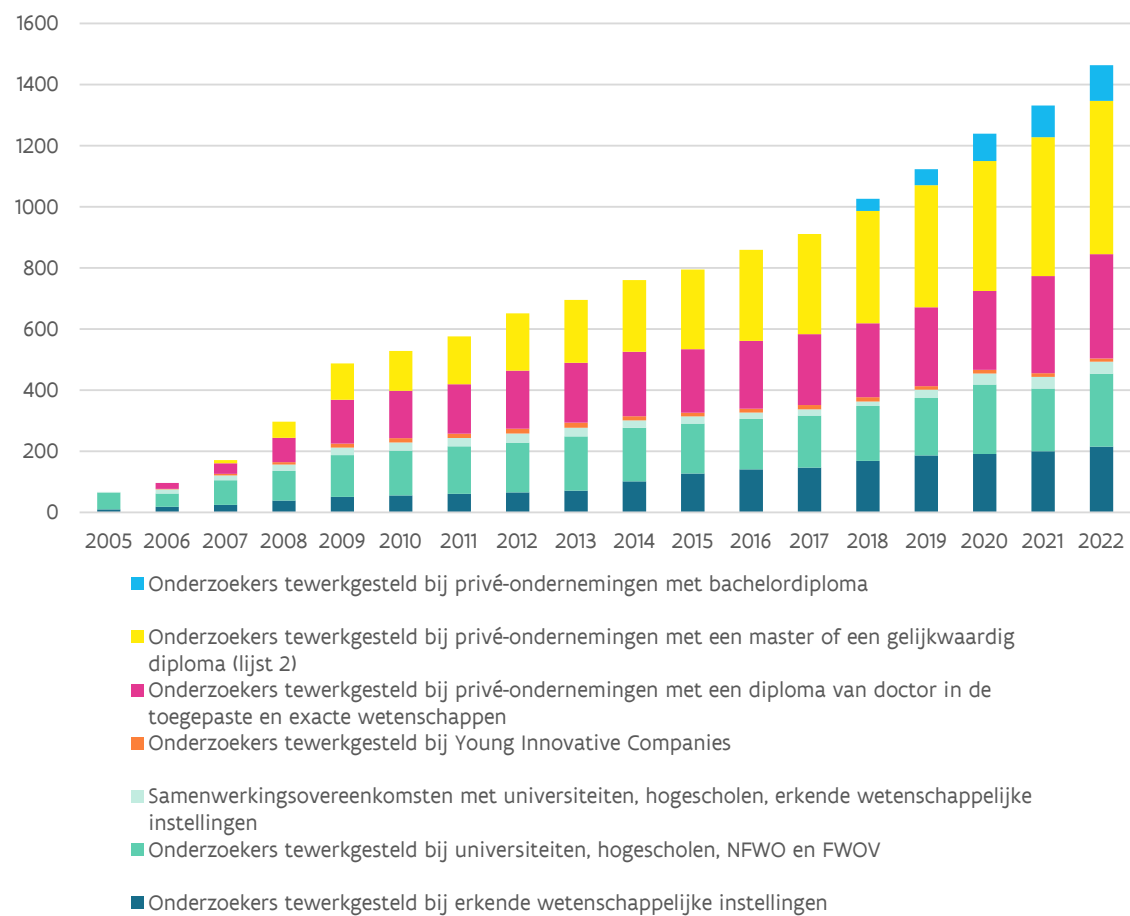
- **gedeeltelijke vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing op het loon van bepaalde onderzoekers:** 1,562 miljard euro
- **belastingaftrek voor innovatie-inkomsten:** 1,096 miljard euro
- **belastingkrediet voor O&O:** 297 miljoen euro
- **vrijstelling innovatiepremie:** 2,92 miljoen euro

De octrooi-aftrek werd recent opgeheven en vervangen door de innovatie-aftrek, vanaf 1 juli 2016. De innovatie-aftrek is niet enkel geldig voor inkomsten uit een octrooi, maar ook voor inkomsten uit auteursrechtelijk beschermende software, kwekersrecht, weesgeneesmiddelen en data- en marktexclusiviteit.

Onderstaande figuren geven de **enorme stijging** van de fiscale O&O-uitgaven sinds 2005.

⁸⁴ Zie inventaris van de federale fiscale uitgaven op de website van de FOD financiën. Laatste parlementair stuk fiscale uitgaven dateert van april 2025 en slaat op de fiscale uitgaven 2023, dus aanslagjaar 2022 voor de vennootschapsbelasting en jaar 2023 voor de bedrijfsvoorheffing.

Figuur 63 Evolutie van de fiscale uitgaven O&O via de bedrijfsvoorheffing (in miljoen euro)

Figuur 64 Evolutie van de fiscale uitgaven O&O via de vennootschapsbelasting (in miljoen euro)

